

שיעור יומי ליום ראשון י"ב מרחשון ושנים מקרא ואחד תרגום - יח - פרשת וירא

אֶת־יָדוֹ וַיִּדְּ אֶת הַסֶּלַע. וַרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם. כְּסָבוֹר שֶׁהֵם עַרְבִיִּים שִׁמְשִׁפְתָּמוֹם לְאַבְק רַגְלֵיהֶם, וְהִקְפִּיד שְׁלֹא לְהִכְנִיס עֲבוֹדַת אֱלִילִים לְבֵיתוֹ (ב"מ פח), אֲבָל לוֹט שְׁלֹא הִקְפִּיד, הַקְדִּים לִינָה לְרַחֲצֵהָ, שָׁנְאַמֵּר: "וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם". תַּחַת הָעֵץ. תַּחַת הָאֵילָן.

(ה) וַאֲקַחְהָ פַת־לֶחֶם וְסַעְדוּ לְבַבְכֶם אַחַר תַּעֲבְרוּ פִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ בֵּן תַּעֲשֶׂה פֶּאֶשֶׁר דְּבַרְתָּ:

כ"ט - וְסַעְדוּ לְבַבְכֶם. בַּתּוֹרָה, בְּנִבְיָאִים וּבְכַתוּבִים, מְצִינוּ - ד' פֶּתָא סַעְדָּתָא דְּלַבָּא'. בַּתּוֹרָה: "וְסַעְדוּ לְבַבְכֶם", בְּנִבְיָאִים: (שׁוֹפְטִים יט ח) "סַעַד לְבָבְךָ פֶת לֶחֶם", בְּכַתוּבִים: (תְּהִלִּים קד) "וְלֶחֶם לְבַב אָנוּשׁ יִסַּעַד". אָמַר רַבִּי חֲמַד: לְבַבְכֶם אֵין כְּתִיב כָּאֵן, אֲלֵא "לְבַבְכֶם", מִגִּיד שְׂאִין יִצֹר הָרַע שׁוֹלֵט בְּמִלְאָכִים (ב"ה). אַחַר תַּעֲבְרוּ. אַחַר כֵּן תִּלְכוּ. פִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם. כִּי הִדְבַר הַזֶּה אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם, מֵאַחַר שֶׁעֲבַרְתֶּם עָלַי לְכַבּוּדִי. פִּי־עַל־כֵּן. כְּמוֹ 'עַל אֲשֶׁר', וְכֵן כָּל 'כִּי עַל כֵּן' שֶׁבְּמִקְרָא: (לִקְמוֹן ט) "פִּי־עַל־כֵּן כָּאוּ בַצַּל קוֹרְתִי", (לִקְמוֹן לג) "כִּי עַל־כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ", (שם לח) "פִּי־עַל־כֵּן לֹא נִתְתִּיחָ", (כַּמְדָּבָר י) "פִּי־עַל־כֵּן יִדְעָתָ חֲנֻתְנוּ".

(ו) וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵלֶּהָ אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַה־יִּי שְׁלֹשׁ סָאִים קָמַח סִלְתָּ לְוִישֵׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת:

כ"ט - קָמַח סִלְתָּ. סִלְתָּ לְעוֹגוֹת, קָמַח לְעַמְלִין שֶׁל טְבַחִים לְכֶסוֹת אֶת הַקְּדֻרָה, לְשֹׂאב אֶת הַזֵּהָמָה.

(ז) וְאֶל־הַבָּקָר רֵץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רֶךָ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנֶּעֱר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ:

כ"ט - בֶּן־בָּקָר רֶךָ וְטוֹב. ג' פָּרִים הָיוּ, כְּדִי לְהַאֲכִילָן ג' לְשׁוֹנוֹת בַּחֲדָל (ב"מ פז). אֶל־הַנֶּעֱר. זֶה יִשְׁמַעְאֵל, לְחַנְכוֹ בְּמִצְוֹת (ב"ח).

(ח) וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֻלָּב וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאבְלוּ:

כ"ט - וַיִּקַּח חֲמָאָה וְגו'. וְלֶחֶם לֹא הֵבִיא, לְפִי שֶׁפָּרְסָה שָׂרָה נָדָה, שֶׁחֲזַר לָהּ אֶרֶץ כְּנָעִים אוֹתוֹ הַיּוֹם וְנִטְמַאת הַעֶסֶה (ב"מ ש). חֲמָאָה. שֶׁמֶן הַחֻלָּב שֶׁקוֹלְטִין מֵעַל פְּנֵיו. וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה. אֲשֶׁר תִּקֵּן. קָמַח קָמַא שֶׁתִּקֵּן, אֲמִטִּי וְאִתִּי קִמְיָהוּ. וַיֹּאבְלוּ. נִרְאוּ כְּמוֹ שֶׁאֲבָלוּ, מִכָּאֵן שֶׁלֹּא יִשְׁנָה אָדָם מִן הַמְּנַהֵג (ב"מ ש. ס. ב"ח).

דעת זקנים מבעלי התוספות - עוז והדר

הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה. וְכֵן נִמְי פִּירֵשׁ רַש"י, קָמַח קָמַא דְתִקֵּין אֲמִטִּי וְאִתִּי לְקַמְיָהוּ: וְכֵן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה. פִּירוּשׁ, תִּיקֵן. וְחֻבְרִיו וַעֲשֵׂה אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ (לעיל א) ט שֶׁפִּירֵשׁ רַש"י לְשׁוֹן תִּיקֵן: וַיֹּאבְלוּ. פִּירוּשׁ, הָיוּ שׁוֹרְפִין אֶת הַמֶּאֱכָל, מִלְּשׁוֹן וְהִסְנָה אֵינְנו אֲכָל (שְׁמוֹת ג) אֵינְנו נִשְׂרָף: תּוֹרָה ט

כ"ט) כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּרַתִּי אֶתְךָ בְּרִית וְגו', וְכַתִּיב לְעִיל מִיבִיחָה (פְּסוֹק כז) לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֻלָּב אִמּוֹ (פְּסִיקְתָּא רַבִּית פכ"ט). וּמִדְּרַשׁ זֶה חוֹלֵק עַל מִדְּרַשׁ אַחֵר: קִיָּים אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלְיוֹ-הַשְּׁלֹם אֲפִילוּ עִירוּבֵי תַבְשִׁילִין (יִמּוֹא כח), פִּירוּשׁ תַבְשִׁילִין מְעוֹרְבִין, שְׁלֹא הָיָה אוֹכֵל בָּשָׂר בְּחֻלָּב, גַּם לֹא בָשָׂר וְאֶחָד־כֶּף חֻלָּב, אֲלֵא חֻלָּב וְאֶחָד־כֶּף בָּשָׂר, דְּכַתִּיב וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֻלָּב, וְהָדָר בֵּן

(ח) וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֻלָּב וְגו'. מִלְּמַד שֶׁהָאֲבָלִים בָּשָׂר בְּחֻלָּב. וַיִּבְשַׂרְצָה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לִיתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ הַמַּלְאָכִים תְּנֶה הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם (תְּהִלִּים ח א), אָמַר לָהֶם כְּתוּב בַּתּוֹרָה (שְׁמוֹת כג ט) לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֻלָּב אִמּוֹ, וְאִתָּם בְּשִׂרְדָתָם לְמִטָּה אֲכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּחֻלָּב, שָׁנְאַמֵּר וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֻלָּב, מִיֵּד הוֹדוּ לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהֵינְנו דְּכַתִּיב בְּפָרְשַׁת כִּי תִשָּׂא (שם לו